

پژوهشکده شورای نگهبان

گزارش کارشناسی

پرونده‌های دیوان عدالت اداری در خصوص:

تقاضای ابطال «مصوبه هشتمین جلسه شورای تخصصی
دانشگاه جامع علمی کاربردی مورخ ۱۳۹۵/۴/۲۱»

کد گزارش: ۹۶۰۳۰۲۹

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۳/۰۸

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

گزارش کارشناسی پرونده های دیوان عدالت اداری

موضوع:

تقاضای ابطال «مصوبه هشتمین جلسه شورای تخصصی
دانشگاه جامع علمی کاربردی مورخ ۱۳۹۵/۴/۲۱»

تهیه و تنظیم:

محمد امین ابریشمی

نظارت:

محمد فراهانی

پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۶۰۳۰۲۹

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۶/۰۳/۰۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزارش کارشناسی پرونده‌های استعلامی دیوان عدالت اداری

موضوع شکایت: تقاضای ابطال «مصوبه هشتمین جلسه شورای تخصصی

دانشگاه جامع علمی کاربردی مورخ ۱۳۹۵/۴/۲۱»

شاکی: محمد باغبان حمدگو

طرف شکایت: دانشگاه جامع علمی کاربردی

جهت مغایرت شرعی: قاعده لاضرر

شماره و تاریخ نامه دیوان: ۹۰۰۰/۲۱۰/۷۴۸/۲۰۰ - ۱۳۹۶/۱/۹

مقدمه

شاکی به موجب تقدیم درخواستی، ابطال مصوبه هشتمین جلسه شورای تخصصی دانشگاه جامع علمی کاربردی مورخ ۱۳۹۵/۴/۲۱ را تقاضا نموده است. به موجب مصوبه مذکور، ضوابط خاصی در زمینه نحوه گذراندن واحدهای درس کارورزی مشخص شده است که منجر به طولانی‌تر شدن دوره تحصیل دانشجویان در این دانشگاه شده و به تبع آن هزینه‌های تحصیل آنها را افزایش می‌دهد. بر این اساس، شاکی، تقاضای ابطال این مصوبه را به جهت مغایرت با برخی از اصول قانون اساسی، آئین‌نامه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و همچنین قاعده لاضرر در اسلام دارد. در این گزارش به بررسی و تحلیل ادعاهای شاکی پرداخته خواهد شد.

شرح و بررسی

بر طبق ادعای شاکی، ایشان دانشجوی ترم آخر مقطع کارشناسی ناپیوسته

رشته حقوق - حقوق ثبتی در مرکز آموزش علمی کاربردی می‌باشند و با سپری کردن مجموعاً «۱۷» واحد درسی دیگر، فارغ‌التحصیل خواهند شد. در حالی که شاکی قصد گذراندن «۱۷» واحد باقی‌مانده را در ترم آخر تحصیل خود داشته‌اند، مصوبه هشتمین جلسه شورای تخصصی آموزشی دانشگاه علمی‌کاربردی مورخ ۱۳۹۵/۴/۲۱ مقرر نموده است که دانشجویان از این پس به همراه درس «کارورزی» تنها می‌توانند حداکثر ۱۲ واحد درسی انتخاب نمایند.^۱ لذا، عملاً شاکی با توجه به مصوبه جدید مجبور است تا یک ترم بیشتر در دانشگاه تحصیل نماید و «۵» واحد باقی‌مانده را در ترم بعدی انتخاب نماید که این امر موجب ایجاد زیان و خسارت مالی از بابت شهریه دانشگاه، هزینه ایاب و ذهاب و زمان می‌گردد. این در حالی است که به موجب ماده (۷) آئین‌نامه جدید آموزشی دوره‌های کاردانی و کارشناسی پیوسته و ناپیوسته وزارت علوم،

---

۱. «... درخصوص لزوم اجرای دروس کارورزی در ترم‌های تحصیلی و تابستان با لحاظ کیفیت آموزشی، موضوع بررسی و مصوبه ذیل به تصویب اعضاء رسیده و از تاریخ این ابلاغ برای کلیه مراکز آموزشی تحت نظارت دانشگاه لازم‌الاجرا می‌باشد.

مصوبه شورا:

- در نیم سال تحصیلی اول و دوم در صورت اخذ درس کارورزی، به همراه درس کارورزی حداکثر ۱۲ واحد درسی دیگر اخذ شود.

- در دوره تابستان حداکثر ۶ واحد درسی اخذ گردد و دانشجو می‌تواند از ۶ واحد درسی مربوط ۲ واحد درسی کارورزی را انتخاب نماید. در ضمن اجرای دوره تابستان برای دانشجویان الزامی نمی‌باشد.

- اجرای درس کارورزی بر اساس سرفصل مصوب انجام گردد.

همچنین، ماده ۱۲ از تبصره ۱۳ مجموعه قوانین و مقررات آموزشی دانشگاه در خصوص دروس کارورزی به قرار زیر می‌باشد:

کارورزی دوره‌ای است که دانشجویان با حضور در بنگاه‌های اقتصادی، واحدهای صنعتی، خدماتی، کشاورزی، فرهنگی و هنری ضمن استفاده از آموخته‌های علمی و فنی توان مهارتی خود را افزایش می‌دهند. دروس کارورزی ۱ و ۲ هرکدام به ارزش دو واحد و مجموعاً ۴۸۰ ساعت است. زمان ارائه کارورزی تا پایان نیمسال دوم و زمان ارائه کارورزی ۲ پایان دوره (پس از اتمام کلیه دروس) می‌باشد.»

تحقیقات و فناوری^۱ - مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۱۶ - و همچنین ماده (۱۲) مجموعه قوانین و مقررات دانشگاه جامع علمی کاربردی^۲، ایشان می‌تواند تا (۲۰) واحد درسی در ترم آخر خود انتخاب نمایند و با توجه به اطلاق آن نمی‌توان دروس تخصصی، عمومی، پایه، عملی و کارورزی را از آن مستثنی نمود. همچنین، در لایحه رفع نقص، شاکي بر این نکته تأکید کرده است که بر طبق اصل ۳۰ قانون اساسی دولت موظف شده تا وسایل تحصیلات عالی را تا سر حد خودکفایی به طور رایگان گسترش دهد و حال آنکه مصوبه مورد شکایت باعث زیاد شدن هزینه تحصیلات عالی و دانشگاهی دانشجویان می‌شود.

از سوی دیگر، با توجه به عبارت ذیل مصوبه مورد شکایت که مقرر نموده است: «زمان ارائه کارورزی تا پایان نیمسال دوم و زمان ارائه کارورزی ۲ پایان دروه (پس از اتمام کلیه دروس) می‌باشد.» شاکي ادعا نموده است که ایشان در ترم تابستان ۱۳۹۵ مشغول به گذراندن درس کارورزی «۲» بوده است و با

---

۱. ماده ۷- دانشجو در هر نیمسال تحصیلی لازم است حداقل ۱۲ و حداکثر ۲۰ واحد درسی انتخاب کند. حداکثر واحد مجاز انتخابی در دوره تابستان ۶ واحد درسی است.

تبصره ۱- اگر میانگین نمرات دانشجویی در یک نیمسال حداقل ۱۷ باشد، در این صورت دانشجو با تأکید گروه آموزشی در نیمسال تحصیلی بعد می‌تواند حداکثر تا ۲۴ واحد درسی اخذ نماید.

تبصره ۲- چنانچه دانشجو در نیمسال آخر برای دانش‌آموختگی، حداکثر تا ۲۴ واحد درسی باقی داشته باشد، بشرطی که میانگین کل وی بالای ۱۰ باشد، می‌تواند تا ۲۴ واحد درسی اخذ نماید.

۲. ماده ۱۲- هر دانشجو می‌تواند در هر نیمسال تحصیلی، حداقل ۱۲ و حداکثر ۲۰ واحد درسی با رعایت آخرین ضوابط و مقررات آموزشی دانشگاه انتخاب نماید.

تبصره ۱- چنانچه دانشجو در نیمسال آخر برای دانش‌آموختگی، حداکثر ۲۴ واحد درسی باقی داشته باشد، به شرطی که میانگین کل نمرات وی بالای ۱۰ باشد، می‌تواند تا ۲۴ واحد درسی اخذ نماید.

تبصره ۲- اگر دانشجویی در یک نیمسال تحصیلی با حداقل ۱۲ واحد درسی، میانگین کل نمراتش حداقل ۱۷ باشد، می‌تواند با تأیید مدیر گروه آموزشی در نیمسال بعد حداکثر تا ۲۴ واحد درسی را انتخاب نماید.

تصویب مصوبه موضوع شکایت مجبور به حذف این درس شده است. چراکه، بر طبق عبارت ذیل این مصوبه، زمان ارائه درس کارورزی «۲»، پس از اتمام کلیه دروس مشخص شده است. لذا، ایشان مجبور هستند تا پس از سپری نمودن همه دروس باقی مانده، تنها بخاطر گذراندن درس کارورزی «۲» یک ترم دیگر نیز ثبت نام و تحصیل نمایند.^۱ همچنین، به عقیده ایشان، عبارت ذیل مصوبه مذکور که گذراندن درس کارورزی ۲ را منوط به اتمام کلیه دروس کرده، با بندهای قبلی این مصوبه که امکان سپری نمودن درس کارورزی را با تعداد مشخصی از واحدهای درسی دیگر ممکن دانسته است، تعارض دارد.

بنا بر مطالب گفته شده، شاکی در لایحه رفع نقص خود، مصوبه موضوع رسیدگی را از آن جهت که موجب ورود ضرر مالی به دانشجویان دانشگاه علمی کاربردی می باشد، مغایر با قاعده لاضرر و همچنین اصول ۴، ۳۰، ۴۰ و بند «۵» اصل ۴۳ قانون اساسی^۲ اعلام کرده است.

---

۱. با توجه به ابهاماتی که در خصوص این ادعای شاکی وجود داشت، طی تماس تلفنی با ایشان صحت مطالب ذکر شده در این گزارش مورد تأیید ایشان قرار گرفته است.

۲. اصل چهارم - کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. اصل سی ام - دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات عالی را تا سر حد خودکفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد.

اصل چهارم - هیچکس نمی تواند اعمال حق خویش را وسیله اضرار به غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار دهد.

اصل چهل و سوم - برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، با حفظ آزادی او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر اساس ضوابط زیر استوار می شود:

به منظور تحلیل ادعاهای شاکی ذکر این نکته لازم است که به طور کلی، ادعای شاکی ناظر بر دو موضوع اصلی است:

اولاً) بر طبق آئین‌نامه آموزشی دوره‌های کاردانی و کارشناسی وزارت علوم، دانشجویان کلیه دانشگاه‌های کشور صلاحیت یافته‌اند تا در هر نیمسال تحصیلی حداقل ۱۲ و حداکثر ۲۰ واحد درسی انتخاب کنند؛ لذا، محدود کردن این صلاحیت دانشجویان دانشگاه علمی کاربردی به اینکه در صورت اخذ درس کارورزی، به همراه درس کارورزی حداکثر ۱۲ واحد درسی دیگر اخذ نمایند، مغایر با آئین‌نامه وزارت علوم به عنوان مقرر مافوق می‌باشد و از جهت تحمیل هزینه مالی به آنها مغایر با موازین شرع است. در این خصوص ذکر این نکته لازم است که بر طبق ماده (۳۲) آئین‌نامه وزارت علوم^۱، دانشگاه‌های کشور مسئولیت حسن اجرای این آئین‌نامه را یافته‌اند و بر این اساس نمی‌توانند مغایر با آئین‌نامه وزارت علوم مصوبه‌ای تصویب کنند. همچنین، به موجب ماده (۳۳) آئین‌نامه یاد شده^۲، این آئین‌نامه برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ و پس از آن و نیز تمام دانشجویانی که در زمان ابلاغ این آئین‌نامه، شاغل

→

۵- منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام.

۱. ماده ۳۲- مسئولیت حسن اجرای این آئین‌نامه و هرگونه پاسخگویی قانونی مترتب بر آن برعهده دانشگاه است و نظارت بر اجرا و تفسیر مفاد آن برعهده‌ی معاون آموزشی وزارت است.

۲. ماده ۳۳- این آئین‌نامه در یک مقدمه و ۳۳ ماده و ۳۴ تبصره در جلسه شماره ۸۵۹ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۶ به تصویب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی رسید و برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ و پس از آن و نیز تمام دانشجویانی که در زمان ابلاغ این آئین‌نامه، شاغل به تحصیل هستند به شرطی که خللی در تحصیل ایشان ایجاد نکند لازم‌الاجرا است و تمام آئین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های مغایر با آن لغو و بلااثر اعلام می‌شود.

به تحصیل هستند به شرطی که خللی در تحصیل ایشان ایجاد نکند لازم‌الاجرا دانسته شده است. لذا، با توجه به ماده (۷) آئین‌نامه آموزشی وزارت علوم، دانشجویان دانشگاه جامع علمی‌کاربردی به طور مطلق صلاحیت یافته‌اند تا حداکثر ۲۰ واحد درسی در هر ترم انتخاب نمایند و مصوبه شورای تخصصی آموزشی دانشگاه جامع علمی‌کاربردی که یکی از حوزه‌های ذیل واحد آموزش این دانشگاه می‌باشد، مغایر با آئین‌نامه مزبور است.

ثانیاً) شاکی ارائه درس کارورزی «۲» پس از اتمام کلیه دروس را از آنجایی که منجر به الزام دانشجویان جهت انتخاب این درس در یک ترم جداگانه می‌شود، سبب ورود ضرر و زیان مالی به دانشجویان دانسته و از این جهت تقاضای ابطال این مصوبه را کرده است. در خصوص این ایراد شاکی به مصوبه مورد شکایت نیز باید به این نکته توجه نمود که بر طبق ماده (۹) آئین‌نامه آموزشی دوره‌های کاردانی و کارشناسی وزارت علوم، هرچند چگونگی ترتیب ارائه دروس هر دوره و هر رشته با رعایت پیش‌نیاز هر درس طبق برنامه درسی مصوب، بر عهده گروه آموزشی دانشگاه‌ها قرار گرفته و بر این اساس شورای تخصصی آموزشی دانشگاه جامع علمی‌کاربردی صلاحیت داشته تا گذراندن درس کارورزی «۲» را منوط به گذراندن دروس خاصی نماید، اما مسلماً تکلیف دانشجویان به اینکه پس از اتمام کلیه دروس، بتوانند درس خاصی را در ترم پایانی انتخاب نمایند مغایر با آئین‌نامه وزارت علوم است. مخصوصاً اینکه در

---

۱. ماده ۹- چگونگی ترتیب ارائه تمامی دروس هر دوره و هر رشته با رعایت پیش‌نیاز (تقدم و تاخر) هر درس طبق برنامه درسی مصوب برعهده‌ی گروه آموزشی است.
تبصره- دانشجو در آخرین نیمسال تحصیلی از رعایت مقررات مربوط به این ماده معاف است.

تبصره ماده (۹) آئین‌نامه وزارت علوم^۱ نیز دانشجو در آخرین نیمسال تحصیلی از رعایت مقررات مربوط به پیش‌نیاز معاف شده است. در نهایت لازم است به این نکته اشاره شود که دروسی همچون «درس کارورزی» تنها مربوط به دانشجویان دانشگاه جامع علمی‌کاربردی نیست و سایر دانشجویان دانشگاه‌های کشور نیز در طول تحصیل خود، مشابه این درس را می‌گذرانند. لذا، به نظر می‌رسد که مبنای مصوبه موضوع شکایت که به بهانه بالا بردن کیفیت آموزشی چنین ترتیباتی را برای گذراندن درس کارورزی پیش‌بینی کرده، قابل دفاع نبوده و سبب تمایز میان دانشجویان دانشگاه علمی‌کاربردی با سایر دانشجویان کشور و تحمیل بار مالی بلاجهت به آنها خواهد شد.

نتیجه‌گیری

بر مبنای بررسی‌های انجام شده، اینگونه به نظر می‌رسد که دانشگاه جامع علمی‌کاربردی با هدف طولانی‌کردن دوره آموزشی دانشجویان خود، بر خلاف آئین‌نامه مصوب وزارت علوم، دانشجویان خود را مکلف نموده است تا اولاً) در صورت اخذ درس کارورزی، به همراه درس کارورزی، حداکثر ۱۲ واحد درسی دیگر اخذ نمایند؛ ثانیاً) درس کارورزی «۲» را پس از اتمام کلیه دروس انتخاب واحد نمایند؛ که هر دوی تکالیف مذکور مغایر با آئین‌نامه آموزشی دوره‌های کاردانی و کارشناسی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد که دانشگاه‌های کشور -من جمله دانشگاه جامع علمی‌کاربردی- مکلف به تبعیت از آن می‌باشند. لذا، مصوبه مورد بررسی مغایر با مقرر مافوق خود می‌باشد.

---

۱. تبصره- دانشجو در آخرین نیمسال تحصیلی از رعایت مقررات مربوط به این ماده معاف است.

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل مابقی آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود رایانها و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قزنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir